

Josip Glaser

Opća psihopatologija

Dalibor Karlović, *Prikaz života i rada Josipa Glasera*

Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb i Naklada Slap, Jastrebarsko, 2017.

U izdanju Kliničkog bolničkog centra Sestre milosrdnice i Naklade Slap početkom jeseni ove, 2017. godine objavljena je knjiga Josipa Glasera *Opća psihopatologija* s „dodatkom“ (koji bi mogao biti i posebna knjiga) Dalibora Karlovića pod naslovom *Prof. dr. Josip Glaser (1897. – 1963.), utemeljitelj i prvi predstojnik neuropsihijatrije u Bolnici Sestara milosrdnica (1939. – 1954.)*. Radi s o knjizi koja je prvi put svjetlo dana ugledala davne 1963. g. i koja je tijekom pet desetljeća ostala nezaobilaznim štivom svih naraštaja hrvatskih (neuro)psihijatarata. S obzirom da je već davno bila rasprodana postala je najčešće kopirana hrvatska psihijatrijska knjiga. Naime, svaki specijalizant psihijatrije „koji drži do sebe“, nastojao je imati ovu Glaserovu knjigu, pa u nemogućnosti da do nje dođe legalnim putem, pribjegavao je njezinom kopiranju. To samo potvrđuje koliko je značenje ovog drugog nepromijenjenog izdanja ove knjige u kojoj najveći dio sadržaja ima trajnu vrijednost. Sam urednik knjige ovu atribuciju neizravno potvrđuje opisujući je kao „knjigu koja odiše koncentracijom psihijatrijske misli, misli o psihopatologiji“ koja je, po njemu, „najuzbudljivije psihijatrijsko štivo od kojega u psihijatriji sve započinje i s kojim sve završava“, a čemu bih se ja usudio dodati da je to sjevremensko štivo koje se u raznim vremenima može samo različito interpretirati.

Predstavljajući 2015. g. Glaserovu Opću psihopatologiju (Narodne novine, Zagreb, 1963.) u svojoj Hrvatskoj psihijatrijskoj publicistici (Klinika za psihijatriju Vrapče i Medicinska na-

klada Zagreb, 2015.) napisao sam: „Ova knjiga/udžbenik sadržava predavanja dr Josipa Glasera iz opće psihopatologije u kojoj je sustavno prikazana tzv. simptomatska psihopatologija po uzoru na psihijatrijsku školu iz Heidelberga. S vremenom je postigla kulturni status kao jedna od najboljih knjiga opće psihopatologije uopće. Generacije studenata, specijalizanata psihijatrije i liječnika psihijatarata te pravnih stručnjaka opetovano navode ovaj udžbenik kao jedno od najboljih štiva kojim se koriste za potrebe savladavanja znanja iz opće psihopatologije i za potrebe sudsko-psihijatrijskih vještačenja. U knjizi su vrlo plastično i detaljno opisani psihopatološki fenomeni koji su najčešće odgovorni, odnosno koji su pokretači ponašanja koje bolesnike dovode pred sudove. Knjiga je pisana za potrebe studenata Pravnog fakulteta (u Zagrebu), no njezino značenje je od samog izlaska iz tiska postalo mnogo šire. I današnji naraštaji forenzičkih psihijatarata rado posegnu za ovom knjigom koja je tako još uvijek aktualna, a što potvrđuje njezinu vrijednost.“

Sam Glaser u svom predgovoru pisanom 1962. godine navodi da „knjiga sadrži predavanja iz opće psihopatologije za slušače nastave III. stupnja iz krivičnopravnih predmeta na Pravnom fakultetu u Zagrebu“. Naime, Glaser je, s dr. Turčinom, 1954. godine osmislio i do odlaska u mirovinu vodio kolegije kriminalne psihopatologije i forenzičke psihijatrije na poslijediplomskom studiju iz krivično pravnih znanosti na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Držeći da su za razumijevanje kriminal-

ne psihopatologije potrebna i znanja iz opće psihopatologije, svoja je predavanja, ubacujući u tekst i mnoge napomene interesantne za pravnike, proširio te ih priredio kao knjigu koja je prvi put objavljena 1963. godine. Sada, evo, zahvaljujući profesoru Karloviću, imamo drugo izdanje Glaserove Opće psihopatologije koja se sastoji od devet poglavlja. To su: (1) Uvod (koji nije tipični uvod ili predgovor knjige, nego „pravo“ stručno poglavlje u kojem se definiraju, odnosno u kojem se govori o općoj i specijalnoj psihopatologiji, sudskoj psihijatriji, metodama opće psihopatologije, simptomatološkoj i dinamičkoj psihopatologiji i pojmovima abnormalnoga i bolesnoga u psihopatologiji), (2) Razvitak ličnosti i smetnje u razvitku, (3) Smetnje opažanja, (4) Smetnje mišljenja, (5) Smetnje afektiviteta, (6) Smetnje nagona, težanja i volje, (7) Smetnje pažnje, shvaćanja, orijentacije i pamćenja, (8) Smetnje svijesti i doživljavanja (svijesti) vlastitoga ja, (9) Odnos između medicinske klasifikacije i zakonskih izraza za duševne abnormalnosti ili duševna poremećenja.

Pedesetak je godina, sve do pojave Begičeve Psihopatologije (Medicinska naklada, Zagreb, 2011.), ova knjiga bila jedina iz koje su, osim iz kratkih tekstova iz psihijatrijskih udžbenika (npr. onog Lopašićevog, Doganovog i Betlheimovog) i Medicinske enciklopedije, studenti medicine i svi drugi zainteresirani mogli učiti psihopatologiju. No, s obzirom na njezinu orijentaciju i dalje ostaje jedina koja pokriva područja posebno važna za forenzičku psihijatriju. I zato je važno njezino ponovno izdanje. Zainteresirani više neće morati kopirati izdanje iz 1963. godine!

Kako je navedeno, u drugom dijelu ove knjige Dalibor Karlović, pod naslovom **Prof. dr. Josip Glaser (1897. – 1963.), utemeljitelj i prvi predstojnik neuropsihijatrije u Bolnici Sestara milosrdnica (1939. – 1954.)**, donosi biografiju dr Josipa Glasera. Radi se o pedesetak stranica teksta ilustriranog s tridesetak slika

te 16 priloga kojima se dokumentira ono navedeno ili samo naznačeno u tekstu. Glaserova biografija je zaista bogata, a Karlović je predstavlja u nekoliko poglavlja (Osnovni biografski podatci, Crtice iz života obitelji Glaser, Početak medicinske karijere specijalizacija iz neuropsihijatrije, Početak neuropsihijatrijskog profesionalnog rada, Dolazak u Zagreb i osnivanje neuropsihijatrije u Bolnici Sestara milosrdnica, Završetak profesionalne karijere, ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče) i završava zaključkom.

Preporučujući čitateljima da se čitajući knjigu izravnije i detaljnije upoznaju sa životom i radom dr Josipa Glasera, ovdje ću samo spomenuti nekoliko najvažnijih detalja. Josip Glaser je rođen u Petrinji 1897., a umro je u Zagrebu 1963. godine. Medicinski fakultet završio je u Zagrebu 1925. godine. Nakon stažiranja u „Vinogradskoj“, od lipnja 1926. do travnja 1929. radi u Zavodu za umobolne u Stenjevcu (Psihijatrijskoj bolnici Vrapče) gdje je stekao „naslov specijalista za psihijatriju“. Za vrijeme specijalizacije, 14 mjeseci boravi, uči i radi kao volonter u Zürichu kod velikog psihijatra Eugena Bleurlera i neurologa Constantina von Monakowa (Ministarstvo narodnog zdravlja „podijelilo mu je u svrhu studija dopust“). Kao specijalist, u travnju 1929. ponovo odlazi u Zürich na Psihijatrijsku kliniku Burgholzli. Od 1931. do 1939. godine voditelj je psihijatrijskog odjela šibenske bolnice, a od 1939. do 1954. neuropsihijatrijskog odjela, koji je i utemeljio, u Bolnici Milosrdnih sestara („Vinogradska“) u Zagrebu. Od 1954. do odlaska u mirovinu 1964. ravnatelj je Psihijatrijske bolnice Vrapče u Zagrebu.

Smatram potrebnim spomenuti i sljedeće:

U nekoliko sam navrata pisao o povijesti Katedre za (neuro)psihijatriju Medicinskog fakulteta u Zagrebu i nikada nisam spomenuo, jer nisam bio došao do konkretnih podataka, da je Josip Glaser bio imenovan nastavnikom Medicinskog fakulteta i da se nastava u obliku

vježbi (zar samo vježbi?) iz neurologije i psihijatrije odvijala i u Bolnici Sestara milosrdnica u „Vinogradskoj“. Sada nam, evo, u svom prilogu o Josipu Glaseru to dokumentira prof. Karlović što smatram značajnim dokumentom za povijest Katedre za (neuro)psihijatriju Medicinskog fakulteta, sam Fakultet i povijest hrvatske (neuro)psihijatrije. Naime, Karlović donosi navode iz dva dokumenta iz kojih je vidljiva uloga odjela za neuropsihijatriju Bolnice Milosrdnih sestara i dr. Glasera u edukaciji studenata medicine. Prvi je citat iz Liječničkog vjesnika iz travnja 1943. u kojem je objavljeno da je „*dr Josip Glaser, nadstojnik odjela za živčane i duševne bolesti Bolnice milosrdnih sestara u Zagrebu*“ imenovan „*privatnim docentom i naslovnim izvanrednim profesorom Medicinskog fakulteta Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu na katedri za „Neurologiju“, a za predmet Neurologija i psihijatrija*“, a drugi je nota iz reda predavanja Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu o održavanju nastave iz neurologije i psihijatrije za studente Medicinskog fakulteta kod „naslovnog izvanrednog profesora dr. Josipa Glasera u Bolnici Sestara milosrdnica u kojoj stoji: „*Vježbe iz neurologije i psihijatrije, 4 sata na tjedan, utorkom i četvrtkom poslije podne na živčanom odjelu bolnice milosrdnih sestara u skupinama*“. Ovo, dakle, potvrđuje usmene navode da je i „Vinogradska“ nekada bila nastavna baza za neuropsihijatriju te da je dr. Josip Glaser bio naslovni profesor Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Isto je tako iz dokumentacije koju je prikupio prof. Karlović vidljiv Glaserov interes za akademsku karijeru

(raspitivao se, a 1930. i natjecao za mjesto na Neuropsihijatrijskoj klinici Medicinskog fakulteta u Zagrebu). Nažalost, okolnosti su bile takve da mu nije bilo omogućeno da je ostvari na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. No, kako je navedeno u njegovoj kratkoj biografiji objavljenoj u spomenici Bolnice Vrapče povodom njezine 120. obljetnice, „u dugoj povijesti Bolnice bio je njenim, u teorijskom pogledu, najpotkovanijim psihijatrom“ – a to znači jednim od najpotkovanijih hrvatskih psihijatra uopće.

I zato je važno da se na sve to još jednom podsjeti hrvatsku psihijatrijsku javnost, da se Dalibor Karlović latio posla te priredio drugo izdanje Glaserove Opće psihopatologije kojem je dodao biografiju i kritičan pregled rada dr. Josipa Glasera.

Pišući ovaj prikaz, cijelo sam vrijeme mislio kako ću završiti s konstatacijom da je dobro da je ponovo objavljena Glaserova Opća psihopatologija „jer specijalizanti iz psihijatrije više neće morati fotokopirati ono prvo izdanje“. No ipak ću završiti (još jednom) pohvalom uredniku i izdavaču (knjiga je iznimno lijepo dizajnirana i uređena!) na dobro obavljenom poslu i zahvaliti im što su ovom vrijednom i važnom knjigom ne samo obogatili hrvatsku psihijatrijsku publicistiku, nego hrvatskoj psihijatrijskoj i drugoj stručnoj javnosti podarili knjigu za kojom će se često posegnuti. Posebno oni koji se u svom poslu susreću s duševnim bolesnicima počiniteljima kaznenih djela.

VLADO JUKIĆ